

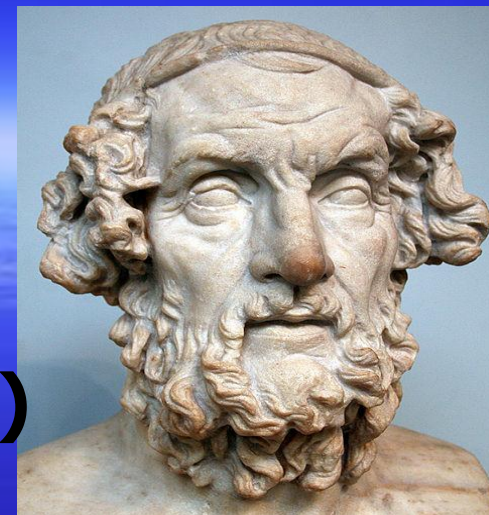

**Гомер –
основоположник
європейської
літератури**

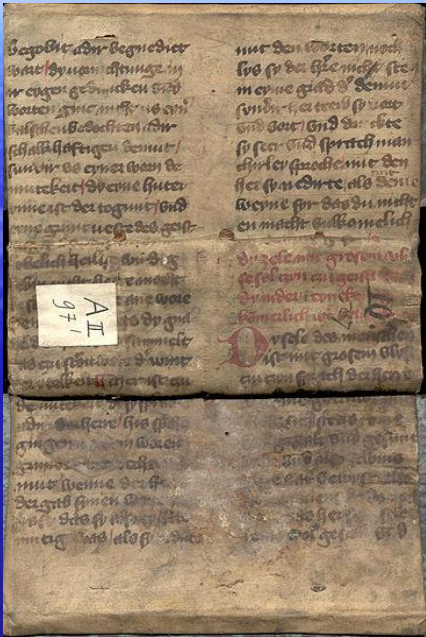
ГОМЕР (Homeros, Ὅμηρος), легендарний давньогрецький поет, аед, який вважається автором "Іліади" та "Одіссеї", двох славетних грецьких епічних поем, що започаткували європейську літературу.

**Твори
"Іліада"
(Ἰλιάς)
"Одіссея"
(Ὀδύσσεια)**

Гомер

Запис текстів
Гомерових
поем латиною

В античності Гомеру приписувалося авторство й інших творів (від деяких з них збереглися фрагменти). Багато хто з греків вважав його автором не лише “Іліади” і “Одіссеї”, а низки “кіклічних” поем, пов’язаних з міфами про Троянську війну, - «Фіваїди», «Малої Іліади» та інш. Окрім того, Гомеру приписувалися цикл із 33 «гомерівських гімнів», де оспівані олімпійські боги, і жартівливо-пародійних епосів «Маргріт» і «Війна з мишею і жабами».

Сукупність проблем про Гомера і його відношення до “Іліади” та “Одіссеї”, про час виникнення, склад і взаємозв’язок окремих частин цих поем становлять знамените у всій науці про античний світ “Гомерівське питання”.

Бюст Гомера.
Лувр

- Про самого Гомера та про його життя не існує жодних достовірних свідчень. В античності було відомо дев'ять більш-менш докладних життєписів Гомера, що не становлять однак істотного інтересу, тому що всі вони є вигадками граматистів часів римського імператора Октавіана Августа. Ні місця, ні часу народження Гомера антична традиція так само не знала.

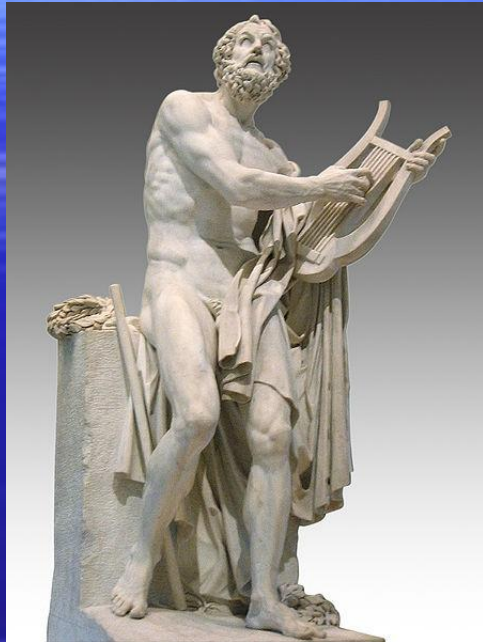
“Батьківщина” Гомера

Гомерівська Греція

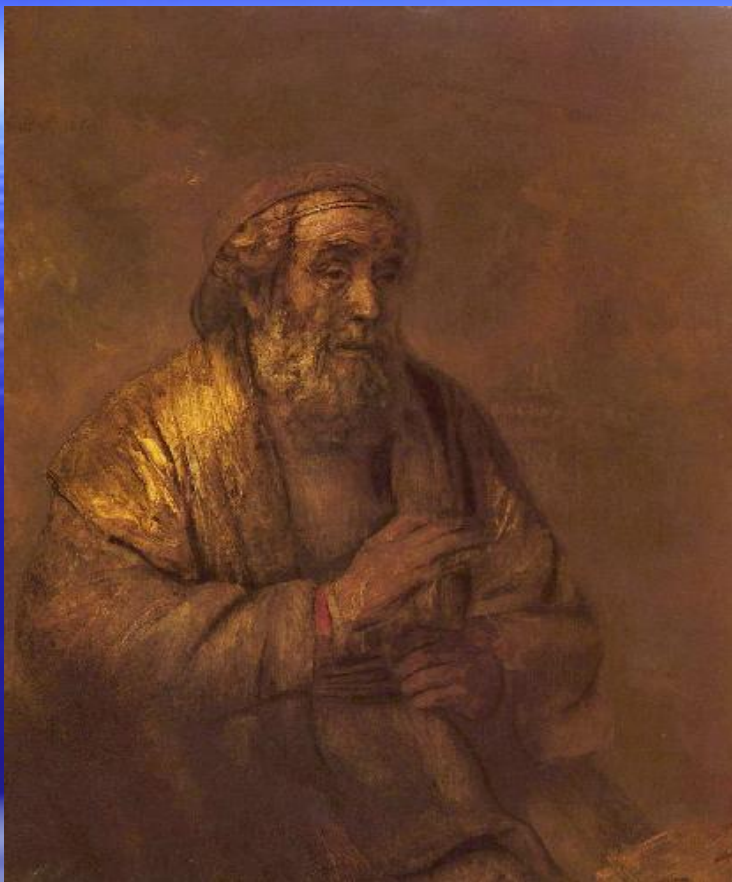

Ім'я поета

Гомер.
Філіп-Лорен-Роланд.
Лувр

Саме ім'я поета викликає різні гіпотези, аж до тлумачення його значення як "сліпець", "боян" тощо. Аналогії зі сліпими кобзарями легко відшукуються у різних народів, у тому числі в українського. Існують буквальні перекладі імені "Гомер" як «заручник», «пророк», «поет», на основі чого вибудовуються різні фантастичні пояснення. Давні греки пояснювали сліпоту аеда волею богів: вони забрали у Гомера зір, а дали мистецтво співу.

Гомер.
Харменс ван Рейн
Рембрандт. 1663 р.

- Античні хронографи розходяться й у датах життя Гомера: одні грецькі письменники відносили до епохи Троянської війни, що нібито мала місце від 1194-1184 рр. до н. е., датували різними іншими міфологічними подіями від 1130 до 910 рр. до н. е. Геродот вважав, що Гомер жив у середині IX ст. до н.е, історик Ефор відносив до епохи спартанського легендарного законодавця Лікурга, Феопомп до часів вторгнення кіммерійців. Сучасні вчені схильні відносити його діяльність до VIII або навіть VII ст. до н. е., зазначаючи як основне місце його перебування Хіос або який-небудь інший регіон Іонії на узбережжі Малої Азії.

Походження Гомера

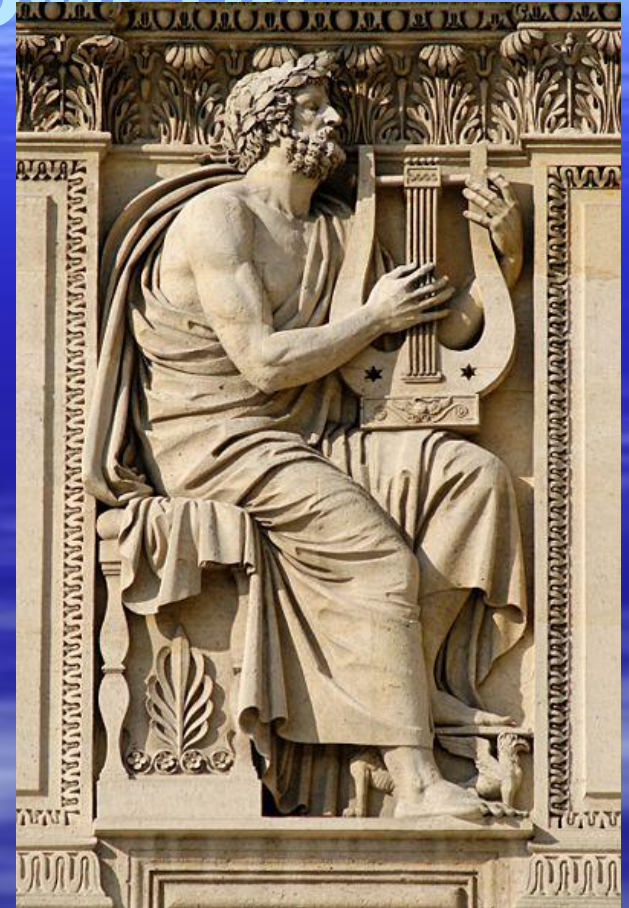
Саффо співає Гомеру.
Лафонд

- Міфологічним є і родовід Гомера — до його предків відносять співців Мусея й Орфея, батьком вважають бога Аполлона, бога ріки Мелет (звідси перше ім'я Гомера — «Мелесіген», народжений Мелетом), Телемаха та ін., а матір'ю – Метиду, Калліопу, Евтемїду та ін.

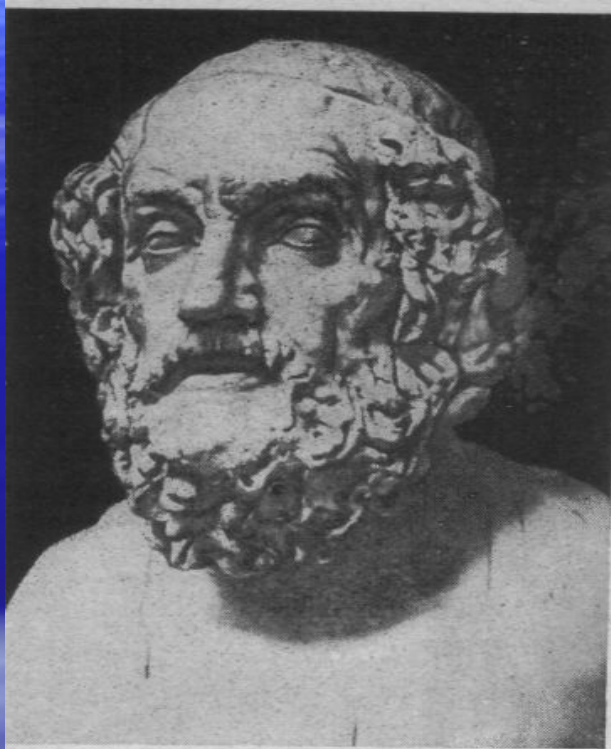
“Біографії” Гомера

- “Біографії” повідомляють, що поет осліп, а Музи надихнули його на створення пісень, в основному на Малоазійському узбережжі. Він брав участь у поетичних змаганнях, змагався нібито із Гесіодом, а помер на острові Іос, де і знаходиться його могила. На основі цих «біографій», на думку вчених, можна зробити висновки: ім'я Гомер, якщо він дійсно існував, швидше за все пов'язане з містом Смірна (теперішнє турецьке місто Ізмір) і з островом Хіос, де у VII-VI ст. до н. е. існував рід співців - «гомеридів», рапсодів, котрі вважали себе прямими нащадками і послідовниками Гомера.

Гомер.
Антоніо-Деніс Клоде.
Барельєф, Лувр

Гомерівське питання

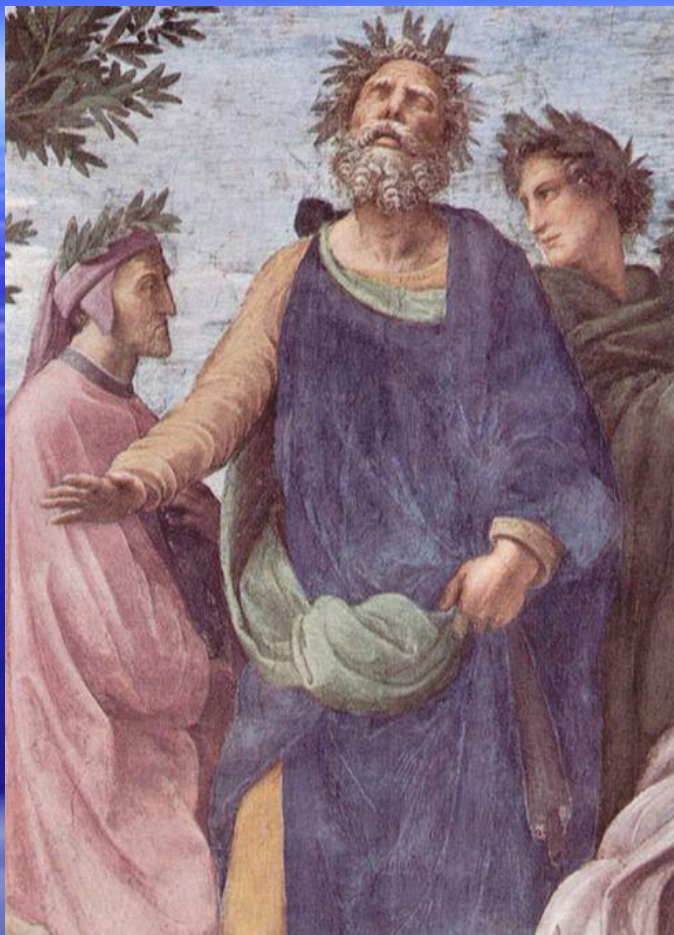
Гомер

Відсутність певних відомостей викликала вже в античності подвійне ставлення до Гомера. Вже за часів до Геродота існувала думка про те, що Гомер був не одною історичною особою, але являв собою колективне позначення для поетів стародавнього епосу в цілому. Пізніше, з часу Платона і засновника гомерівської критики Арістарха, утвердилася думка, що Гомер був одноосібним творцем "Іліади" та "Одіссеї".

У гомерознавстві існують дві точки зору: плюралістів (від лат. – множина), які вважають, що Гомер був автором лише декількох, а не всіх пісень, і унітаристів (від лат. – єдність), які обстоюють думку, що автором обох поем є одна людина.

Середню позицію зайняли прихильники теорії "зерна". Вони висувають версію про існування первісної "Іліади", яку пізніше доповнювали інші рапсоди.

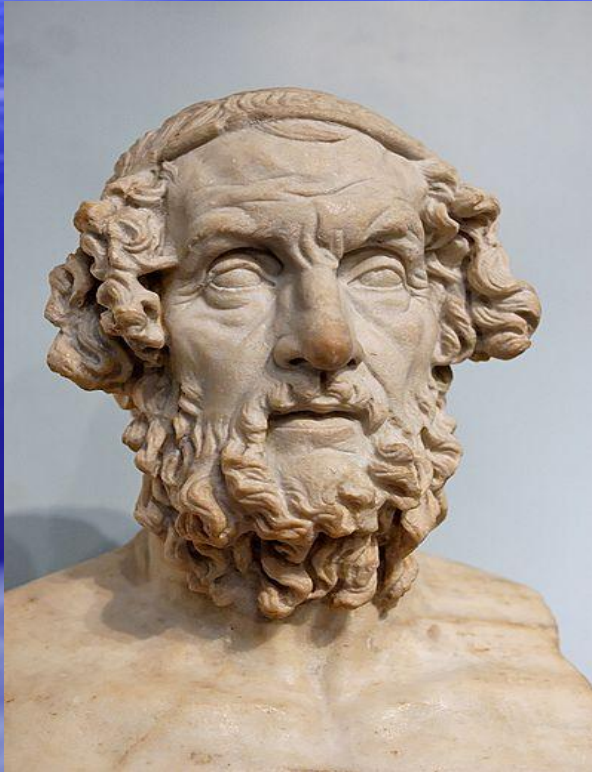

Гомер.
Рафаель

- Згідно з традицією, Гомер був неписьменним, а його поеми, аж до VI ст. до н. е. виконувались усно. Афіньський тиран Пісістрат, прагнучи підняти значення Афін як загальноеллінського культурного та релігійного центру, здійснив ряд заходів, зокрема створив спеціальну комісію з редагування і запису “Іліади” й “Одіссеї” — бо ж на кінець VI ст. до н. е. Гомер був уже для всіх греків найбільшим авторитетом в поезії, моралі, релігії, філософії. Ці записи двох поем, які не дійшли до нас у первісному вигляді, відкривають історію тлумачення гомерівських текстів, що триває вже дві з половиною тисячі років.

Особистість Гомера

Бюст Гомера.
Британський музей

- Гомер виховав античний світ. Давні греки з дитинства вивчали його твори і все життя носили у собі ідеї, образи, почуття, породжені в його уяві поемами великого співця. Гомер формував смаки, мораль давніх греків. Найосвіченіші особистості античного світу схилялись перед авторитетом патріарха еллінської культури.

Значення творчості

- Вплив Гомера на світову культуру величезний. Він був авторитетом для античних філософів і залишається джерелом для вивчення світогляду стародавніх греків. За його текстами історики вивчають «гомерівську Грецію», тобто побут і звичаї, соціальну організацію і матеріальну культуру докласичної Еллади.

Арістотель с бюстом Гомера.
Рембрандт

Гомер і Україна

Гомер.
Музей Капітоліні

- В Україні Гомер і його твори були відомі вже в XVII—XVIII ст. у різних навчальних закладах, зокрема в Київській академії та Львівській братській школі. Сюжети, мотиви й образи гомерівського епосу прослідковуються у творчості Г. Сковороди, П. Білецького-Носенка, П. Куліша, Т. Шевченка, М. Рильського, М. Зерова та ін. Українською мовою поеми Гомера повністю або частково переклали О. Навроцький, С. Руданський, П. Куліш, К. Климкович, П. Ніщинський, Леся Українка, І. Фрапко, В. Самійленко, А. Білецький та ін. У наш час “Одіссею” та “Іліаду” повністю переклав Борис Тен (1978). Для дітей “Одіссею” (1969) та “Іліаду” (1974) майстерно переказала К. Гловацька.

Апофеоз Гомера
Жан Август Домінік Інгрес, 1827